

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2010/81

Karar Sayısı : 2011/78

Karar Günü : 12.5.2011

R.G. Tarih-Sayı : 09.07.2011-27989

İPTAL DAVASINI AÇAN: Anamuhalefet Partisi (Cumhuriyet Halk Partisi) adına Grup Başkanvekilleri M. Akif HAMZAÇEBİ ve Muharrem İNCE (Esas Sayısı: 2010/81)

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Ankara 14. İdare Mahkemesi (Esas Sayısı: 2010/98)

DAVA ve İTİRAZIN KONUSU: 16.6.2010 günlü, 5997 sayılı Bazı Kanunlarda ve 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 14. maddesiyle, 8.6.1949 günlü, 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu'nun 89. maddesinin değiştirilen birinci fıkrasının ikinci cümlesinin '*Son defa bu Kanun veya 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi hükümlerinin uygulanmasını gerektiren görevlerde çalışmakta iken emekliye ayrılan ve*' bölümünün, Anayasa'nın 2., 10., 138. ve 153. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

II- YASA METİNLERİ

A- Dava ve İtiraz Konusu Yasa Kuralı

16.6.2010 günlü, 5997 sayılı Bazı Kanunlarda ve 190 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 14. maddesiyle değiştirilen, 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu'nun iptali istenilen bölümü içeren 89. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

'Madde 89 ' (Değişik: 21.4.2005 ' 5335/3 md.) (Değişik birinci fıkra: 16.6.2010'5997/14 md.) Hizmet sürelerinin tamamı bu Kanun ve/veya 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun geçici 4 üncü maddesi kapsamında geçenlerden emekli, adi malûllük veya vazife malûllüğü aylığı bağlanan veyahut toptan ödeme yapılan asker ve sivil tüm iştirakçilere, her tam fiili hizmet yılı için aylık bağlamaya esas tutarların bir aylığı emekli ikramiyesi olarak verilir. **Son defa bu Kanun veya 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi hükümlerinin uygulanmasını gerektiren görevlerde çalışmakta iken emekliye ayrılan ve** kendilerine mülga 2829 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumlarına Tabi Olarak Geçen Hizmetlerin Birleştirilmesi Hakkında Kanunun 8 inci maddesi uyarınca birleştirilen hizmet süreleri üzerinden aylık bağlananlara ise, bu Kanuna tabi daire, kuruluş ve ortaklıklarda prim veya kesenek ödemek suretiyle geçen hizmet sürelerinin toplamı üzerinden bu madde hükümlerine göre emekli ikramiyesi ödenir. Mülga 2829 sayılı Kanunun 12 nci maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesi ile üçüncü fıkrasının son cümlesinin bu maddeye aykırı hükümleri uygulanmaz.'

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Dava dilekçesinde Anayasa'nın 153. maddesine, başvuru kararında Anayasa'nın 2., 10. ve 138. maddelerine dayanılmıştır.

III- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca, Haşim KILIÇ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Fulya KANTARCIOĞLU, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN, Fettah OTO, Serdar ÖZGÜLDÜR, Zehra Ayla PERKTAŞ, Recep KÖMÜRCÜ, Alparslan ALTAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN ve Celal Mümtaz AKINCI'nın katılımlarıyla 7.12.2010 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında; dosyalarda eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, oybirliğiyle karar verilmiştir.

IV- BİRLEŞTİRME KARARI

8.6.1949 günlü, 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu'nun 89. maddesinin, 16.6.2010 günlü, 5997 sayılı Yasa'nın 14. maddesiyle değiştirilen birinci fıkrasının ikinci cümlesinin *'Son defa bu Kanun veya 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi hükümlerinin uygulanmasını gerektiren görevlerde çalışmakta iken emekliye ayrılan ve'* bölümünün iptaline karar verilmesi istemiyle yapılan E.2010/98 sayılı itiraz başvurusuna ilişkin davanın, aralarındaki hukuki irtibat nedeniyle 2010/81 esas sayılı dava ile BİRLEŞTİRİLMESİNE, esasının kapatılmasına, esas incelemenin 2010/81 esas sayılı dosya üzerinden yürütülmesine, 7.12.2010 gününde oybirliğiyle karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Dava dilekçesi, başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, dava konusu Yasa kuralı, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A- Kuralın Anlam ve Kapsamı

5434 sayılı Kanun'un 89. maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesine göre emekli ikramiyesi ödenebilmesi için, son defa 5434 sayılı Kanun veya 5510 sayılı Kanun'un Geçici 4. maddesi hükümlerinin uygulanmasını gerektiren görevlerden (T.C. Emekli Sandığına tabi görevlerden) emekliye ayrılma ve kendilerine 2829 sayılı Kanun'un 8. maddesi uyarınca birleştirilen hizmet süreleri üzerinden aylık bağlanma koşullarını taşımak gerekmektedir. Bu koşulları taşıyanlara, T.C. Emekli Sandığına tabi daire, kuruluş ve ortaklıklarda prim veya kesenek ödemek suretiyle geçen hizmet sürelerinin toplamı üzerinden 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre emekli ikramiyesi ödenecektir. Bu koşullarla birlikte 5434 sayılı Kanun'un 89. maddesinin birinci fıkrasındaki *"her tam fiili hizmet yılı için, ' hesaplanacak tutarların bir aylığı emekli ikramiyesi olarak verilir. ' hükmü gereğince emekli ikramiyesi alabilmek için, T.C. Emekli Sandığına tabi görevlerde en az bir yıl çalışmış olmak da gerekmektedir.*

2829 sayılı Kanun'un 8. maddesinin birinci fıkrasına göre, birleştirilmiş hizmet süreleri toplamı üzerinden ilgililere, son yedi yıllık fiili hizmet süresi içinde fiili hizmet süresi fazla olan kurumca, hizmet sürelerinin eşit olması halinde ise eşit hizmet sürelerinden sonuncusunun tabi olduğu kurumca, kendi mevzuatına göre aylık bağlanacaktır.

Bir yıldan fazla 5434 sayılı Kanun kapsamında görev yaptıktan sonra kamu dışında bir sosyal güvenlik kuruluşuna bağlı olarak çalışmalarını tamamlayıp 2829 sayılı Kanun'un 8. maddesi uyarınca yaşlılık aylığı bağlananlara da son defa Emekli Sandığına tabi bir görevden emekliye ayrılma koşulunu taşımadıklarından Emekli Sandığına tabi olarak geçirdikleri çalışma süreleri için emekli ikramiyesi ödenmemektedir.

B- Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

Dava dilekçesinde; 2829 sayılı Kanun'un 12. maddesinin birinci cümlesinde yer alan '*Son defa T.C. Emekli Sandığına tabi görevlerden emekliye ayrılanlara ve*' ibaresinin Anayasa Mahkemesi'nin 5.2.2009 günlü, E.2005/40, K.2009/17 sayılı kararıyla iptal edildiği, iptal hükmüyle oluşacak hukuki boşluğun giderilmesi amacıyla yapılan 5434 sayılı Kanun'un 89. maddesindeki 5997 sayılı Kanun ile getirilen değişikliğin Anayasa Mahkemesi'nin iptal ettiği hükümle aynı olduğu, bu nedenle kuralın Anayasa'nın 153. maddesine; başvuru kararında da; Anayasa Mahkemesi'nin K.2009/17 sayılı kararıyla eşitlik ve hukuk devleti ilkelerine aykırılığı nedeniyle iptal edilen hükümle aynı hukuki sonuçlar doğurduğundan yeni düzenlemenin Anayasa'nın 2., 10. ve 138. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Anayasa'nın 153. maddesinin son fıkrasında, '*Anayasa Mahkemesi kararları Resmi Gazete'de hemen yayımlanır ve yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını, gerçek ve tüzelkişileri bağlar*' denilmektedir. Buna göre, Anayasa Mahkemesi kararları yayımlanmakla bağlayıcılık özelliği kazandığından, yasama organı aynı konuda farklı bir yasada düzenleme yapsa bile bu kararları etkisiz veya sonuçsuz bırakacak tutum ve davranışlardan kaçınmak ve iptal edilen kuralları yeniden yasalaştırmamak zorundadır. Anayasa Mahkemesi kararlarının sonuçları kadar gerekçeleri de bağlayıcıdır. Çünkü kararlar gerekçeleri ile bir bütünlük oluştururlar ve bu doğrultuda yasamanın da içinde yer aldığı devletin ve kişilerin etkinliklerinde yönlendirici ve belirleyici olurlar. Bu nedenle yasama organı iptal edilen yasaların yerine yeni düzenleme yaparken kararların gerekçelerini de gözönünde bulundurmakla yükümlüdür.

Bir yasa kuralının Anayasa'nın 153. maddesinin son fıkrasına aykırılığından söz edilebilmesi için, kurallar farklı yasalarda yer almış olsa bile iptal edilen önceki kuralla içeriği yönünden 'aynı' ya da 'benzeri' olup olmadığının incelenmesi gerekmektedir. Burada iki kuralın özdeş olması yetmeyecek, kurallar arasında 'teknik, içerik ve kapsam' bakımından da benzerlik aranacaktır.

Teknik içerik ve kapsam bakımından benzerlik, iptal edilen yasa ile yeniden çıkarılan yasanın sözcüğü sözcüğüne aynı olması anlamına gelmez. Çünkü, böyle bir anlayış 153. maddenin son fıkrasındaki kuralı anlamsız ve uygulanmaz kılar. Konu ve kapsam bakımından sözcüklerde farklılıklar olsa bile ikinci yasanın aynı amaç doğrultusunda Anayasa Mahkemesi kararına karşın onu etkisiz kılmak amacıyla çıkarıldığının saptanması aranan koşulun gerçekleşmiş sayılması için yeterlidir.

İptali istenilen kuralın gerekçesinde, düzenlemenin 2829 sayılı Kanun'un 12. maddesinin birinci fıkrasında yer alan; '*Son defa T.C. Emekli Sandığına tabi görevlerden ayrılan ve ...*' ibaresinin Anayasa Mahkemesi kararıyla iptal edilmesi sonucunda oluşan hukuki boşluğun doldurulması amacıyla yapıldığı belirtilmiştir.

2829 sayılı Kanun'un 12. maddesinin birinci fıkrasına göre emekli ikramiyesi ödenebilmesi için; son defa T.C. Emekli Sandığına tabi görevlerden emekliye ayrılmış olmak

ve kendilerine 2829 sayılı Kanun'un 8. maddesi uyarınca birleştirilen hizmet süreleri üzerinden aylık bağlanmış olmak koşullarını taşımak gerekmektedir. Anayasa Mahkemesi'nin 5.2.2009 günlü, E.2005/40, K.2009/17 sayılı kararıyla; söz konusu kuralla, bir yıldan fazla 5434 sayılı Kanun kapsamında görev yaptıktan sonra kamu dışında bir sosyal güvenlik kuruluşuna bağlı olarak çalışmalarını tamamlayıp 2829 sayılı Kanun'un 8. maddesi uyarınca yaşlılık aylığı bağlananlara, son defa Emekli Sandığına tabi bir görevden emekliye ayrılma koşulunu taşımadıklarından Emekli Sandığına tabi olarak yaptıkları çalışma süreleri için emekli ikramiyesi ödenmemesi, Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırı bulunarak iptal edilmiştir. Anayasa Mahkemesi'nin *'iptal hükmünün, kararın Resmi Gazete'de yayımlanmasından başlayarak bir yıl sonra yürürlüğe girmesine'* karar vermesi ve kararın 5.6.2009 günlü, 27249 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanması nedeniyle iptal hükmü 5.6.2010 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Anayasa Mahkemesi'nin iptal ettiği hükümle eldeki davada iptali istenilen hükümler arasında ilk bakışta farklılık varmış gibi görünse de, farklılık 5510 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden kaynaklanan mevzuat değişikliğine dayanmaktadır. 5510 sayılı Kanun'un Geçici 4. maddesinde 5434 sayılı Kanun'a ilişkin geçiş hükümleri yer almaktadır. Her iki kural kapsamına giren kimseler son defa T.C. Emekli Sandığına tabi görevlerden emekliye ayrılan ve kendilerine 2829 sayılı Kanun'un 8. maddesi uyarınca birleştirilen hizmet süreleri üzerinden aylık bağlananlardır. İptali istenilen kuralda 5510 sayılı Kanun'un Geçici 4. maddesi hükümlerinin uygulanmasını gerektiren görevlerin de eklenmiş olması kapsamı değiştirmemektedir. Her iki kural gereğince kapsamdaki kişilere 5434 sayılı Kanun'un 89. maddesi gereğince Emekli Sandığı Kanunu'na tabi daire, kuruluş ve ortaklıklarda prim veya kesenek ödemek suretiyle geçen hizmet sürelerinin toplamı üzerinden her tam fiili hizmet yılı için aylık bağlamaya esas tutarların bir aylığı emekli ikramiyesi olarak ödenmektedir.

Dolayısıyla, Anayasa Mahkemesi'nin K.2009/17 sayılı kararıyla iptal ettiği kural ile eldeki davada iptali istenilen kural kapsam ve içerik yönünden aynı niteliktedir. Bu nedenle iptali istenilen kural Anayasa'nın 153. maddesine aykırı olarak yasalaşmıştır. İptali gerekir.

Kuralın Anayasa'nın 2., 10. ve 138. maddeleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

VI- SONUÇ

16.6.2010 günlü, 5997 sayılı Bazı Kanunlarda ve 190 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 14. maddesiyle, 8.6.1949 günlü, 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu'nun 89. maddesinin değiştirilen birinci fıkrasının ikinci cümlesinin 'Son defa bu Kanun veya 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi hükümlerinin uygulanmasını gerektiren görevlerde çalışmakta iken emekliye ayrılan ve " bölümünün Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, 12.5.2011 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkanvekili	Üye	Üye
Serruh KALELİ	Fulya KANTARCIOĞLU	Ahmet AKYALÇIN

Üye

Mehmet ERTEN

Üye

Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye

Zehra Ayla PERKTAŞ

Üye

Recep KÖMÜRCÜ

Üye

Alparslan ALTAN

Üye

Burhan ÜSTÜN

Üye

Engin YILDIRIM

Üye

Nuri NECİPOĞLU

Üye

Hicabi DURSUN

Üye

Celal Mümtaz AKINCI

Üye

Erdal TERCAN